

מסורת הש"ס

א) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ב) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ג) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ד) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ה) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ו) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ז) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ח) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ט) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
י) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס

גהרות הב"ח

א) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ב) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ג) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ד) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ה) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ו) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ז) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ח) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ט) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
י) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס

שינוי נוסחאות

א) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ב) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ג) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ד) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ה) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ו) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ז) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ח) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ט) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
י) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס

איזהו מקומן פרק חמישי זבחים

נד.

עין משפט
נר מצוה

חופף. כמו נזיר חופף ומספספ (שבת דף טז) דפרטו"ר דגרנטו"ר
בלע"ז כאלה המטבח והוא: ומכיל. בשמי שימנין ולא כמטבח
שהיא כשימנין האם ולקמן יליף לה כפרק קדשי קדשים (דף סה):
וממלא דמה' א' (ומקף ממנר כמו אין מקיפין שמי תבית
(כ"ה דף טז): דוחק בית מליקתו לקר
והוא מממלא ע"י דוחקו בקיר.
ולקמן (דף טז): אמרינן שעל קרן מזרחית
דרומית לקמה היא נעשית ואי און לה
יסוד נמלא כשהוא מולקת בארץ היא
נמלקת והדס נופל לארץ לאיצוד וא"ת
נופל א' על האקני שהרי למעלה
היא נעשית וכן קמני התם עשאה
למנו מרגליו אפי' אמה אחת כשרה
ללא קפיד אלא אלמעלה מן החוט:
באריא בעלמא קעביד. בתמיה:
אימר ק' וכו'. ואיך למימר למעלה
מג' דלאו קרקע הוא עשי כמין
בלטיה קטנה כנגד אותה הקרן לקבל
זה דס עולת העוף שלא יפול לארץ
ויקר מזבח מיקרי אבל יסוד לא
הקרינן לימנן כנגד יסוד הארץ למתן דמיס
אלא המיוסד בארץ: רב אמר כנינן.
בקרן דרומית מערבית נטו יסוד
אמה באורך הדרום וחדלו להס כל
הדרום וכל המזרח עד אמה קמון
לקרן לפוגית מזרחית כדאמנן (לקמן)
אולב כמורה אמה ונדרוס אמה:
לוי אומר: ר' דמיס. יסוד היה על
פני כל המזרח: א' אלא לא נותנין דמיס
במקום של יהודה: יבנינו מדרבנא.
בנינא גופיה משמע: ד' אולב.
מופס: כמורה אמה אהס. ובמקווע
לפוגית מזרחית משוך לזד מורה אמה
ולא יומר כמו שצירתי למעלה קשיא
ללי דהא א' בנינא משמע: על
שליש ופסיס. קשיא לרב דמשמע
רביע היה: מן הני. א' בארבעת
רבעין א' קמשיא אלא מלד פמון היה
ל"ב א' אלא מורה ודרוס לא היה אלא
ל"א על ל"א דקרן דרומית מזרחית
נמלא פורה על אמה יסוד ועל אמה

ואי אמרת לא היה לו יסוד באריא בעלמא קעביד. בתמיה
דלקמן (דף טז): אמרי' שעל קרן מזרחית דרומית היא נעשית
ואי און לה יסוד נמלא כשהוא מולקת בארץ היא נמלקת והדס נופל
לארץ לאיצוד ואס אממר נופל הוא על הסוכב שהרי למעלה היא נעשית
הא קמני התם עשאה למטה מרגליו
ואפילו אמה אחת כשרה ללא קפיד
אלא למעלה מן החוט כך פירש
בקונטרס ונראה שלא היה כמזבז כהן
כרייתא שירי הדס היה שופך ליסוד
מדלא מדקדק בקונטרס אלא מהא
שהדס הולך לאיצוד וקשה דאס כן
הוא ליה לאקשוי ממני' דקדשי קדשי'
(דף טז): דמין ב' לו לקרן דרומית
מזרחית היה מולק ראשה כו' וכרוב
ספרים גורסין כאן שירי הדס היה
שופך ליסוד: ומפרש ה"ר חיים דודאי
גרסי' ליה ומנא זה שופך דעל כרתי
לאזמו קרן שמולק שם היה שופך שירי
הדס א' קרי לה יסוד מדלא קמני
שהיה הולך לקרן דרומית מערבית
שהיה כו' יסוד לשפוך שירים ועוד
דלקמן פ' קדשי קדשים (גס דף סה).
מפרש עשאה אותה כזאתו קרן לפי
שהוא קרוב לגימ' הדשן ויכול לזרוק
משם מוראה וגולה ואס היה זקוק
ליקר לקרן אחר לשפוך שירים און
היה מרויח כיון שהיה לרץ לחזור ואין
לומר דלאחר זריקת מוראה וגולה היה
הולך לשפוך שירים דאס היה ממחר
כל כך היה דס כלה אלא על כרחין
במקומו היה שופך ליסוד ולכן ספך
ואי אמרת לא היה לה יסוד באריא
בעלמא קעביד ומשני אימר כן התנו
אריא דנימנין ועשו כמין בלטיה ועל
אותה בלטיה היה שופך שירים ומיהו
קשה דאי חשיב יסוד לענין שאר דמיס
נמי יחשב יסוד ו"ל דלא חשיב יסוד
אלא לענין דמיס הנימנין למעלה מחוט
הסיקרא אלא לענין דמיס הנימנין
למטה אזי משכרת ליה לההוא קרן
וימנין דאמי למיחב תחת אותה בלטיה
ונמלא נטמן תחת היסוד אבל דמיס
העלוינים לעולם הם למעלה מן
הבלטיה ומיהו קשה דאס כן היכי

תורה אור השלם

א) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ב) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ג) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ד) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ה) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ו) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ז) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ח) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ט) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
י) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס

מוסף רש"י

הואף. כלום התחברק מחמת
שאינו כשרי תלמידי יומא: א' א' א' א'
המטבח חופף ומתחברק כנגדו,
למין ספסוף. כמו נזיר חופף
ומספספ (מ"ה דף טז) וארשופין
לרביקב"ה. שהיה הלוחן נטמן
מחלקו (שם וי"ט) שנית קדשי
הקדשים בניו בחלקו (מ"ה)
ל' כמורל ערשאה. ערשאה נוכח
ההלחן. מול ערשאה למטה לזד
האגסין. מול הסיאה א' הערשף:
ובבב"ל. בניו שמתין מיליקו
ככלל שמתין (לקמן דף טז) במצא
פרייה כו'. ומשני לזלס המזבח
לקמן (דף טז): מפולמות. למין
לזלס (דף טז):

לעני רש"י

דפרטו"ר דגרנטו"ר.
דפרטו"ר דגרנטו"ר.
לשפוף לחטט.
אשטורא אישטורא. מקר.
כיריח.
מולטור פולטור. לכמות.
לפוחית בעמרת.
אישטורא דישטורא.
לרוב (כמול).

ממעט הכא עולה דלא א' היה ארבע קרנות כמטבח משום דטעויה
יסוד לענין דמיס העלוינים ונראה לרבינו מס דלא גרסין שירי
הדס היה שופך ליסוד דשופך משמע מן הכלי מדלא מני מממלא ליסוד
דקמני גבי מטבח העוף א' ועוד דבתמני' דלקמן פרק קדשי קדשים
(דף טז): קמני כמטבח העוף שירי הדס ובעולת העוף לא מני משמע
לדיח ליה שירים והא דמרכינן לעיל שירים ככל הקרבות היינו א' לזד
מעולת העוף וכיון א' דנעשית מלזמו מה לנו כמה שהדס נופל אחר כך
לארץ והולך לאיצוד דכל דמיס נמי לאחר שנשפכו ליסוד הולכין לאיצוד
אחרי כן ועוד כשממך כן התנו אריא ופירש בקונטרס שהיה עושה
כמין בלטיה כמזבח לקבל דמיס היה לו להש"ס לפרש זה ונראה
ל"ת דפרין ממליקה ענמה דנעי כראשו של מזבח דומיא דהקטרה
דלקמן ואי עביד ליה בארץ דיהודה אס כן א' אינה עולה לקדשי
מזבח ומשני דאריא דנימנין וקדשי הארץ בקדושת מזבח ואף על
גב דהקטרה בארץ אי אפשר לא חיש אלא כהא דליהו קדושת
מזבח ומיהו למאן דאמר (לקמן דף טז): אין עושין מערכה על גבי
סוכב נראה דמליקה נמי לא מניחא התם אף על גב דקדושת בקדושת
מזבח והכא איירי למאן דאמר עושין מערכה על גבי סוכב:
רב אמר בבב"ל. אף על גב דלמטה לא היה רבוע עולה למעלה
במקום המערכה הוי רבוע וקשה קאת לישנא דמתני' א' לרב
דמין כמסכת יומא (דף טז). דלזועה יולאה מחלקו של יהודה
ונכנסת לחלקו של בנימין ובה מזבח בניו משמע שהיה בה מבנין:
מפולמות. א' כגון דגיס מפולמין פרק אין לדין (כ"ה דף טז):

קדשים (דף טז): דרמינן מתנימין אהדדי דמתן חלא ככש היה
לדרוסו של מזבח אורף ל"ב (מזבח פ"ג מ"ג) והמזבח ל"ב אורף הכי אורף
המזבח והככש ס"ד וכי מני להו אהדדי מנן הככש והמזבח ס"ג ושם
פ"ה מ"ג א' והא שיתין וארבע הוי תפסין בקרקע העורה והככש לגבי
תפיסת הקרקע קא מני וכו' ומשנינן נמלא שאלס התם פורה
ועולה על שמי אמות של כניסת היסוד וסוכב ונמלא שמי אמות
העליונות ובלעזת בל"ב של מזבח. מדקמני פורה על אמה של
יסוד מכלל דאיכא כניסת היסוד א' לדרוס קשיא א' לרב דאמר
דלובל כמורה אמה אהס ונדרוס אמה אחת דקמני ומו לא
בנינן קאמר והככש א' כדרוס הוא ויש תחמיו כניסת יסוד
המזבח: אימא כנגד אמה יסוד. כנגד מקום שהכניסה ראייה
לחיות ולא שהיתה שם ומיהו שמי אמות ובלעזת למון ל"ב של
מזבח שהיה נכנס למון חשפניו א' כנגד בלטיה שהיה היסוד המחיל
בה א' ללכול זה כדרוס אמה אהס: מלבן. הוא דפוס מרובע
עשוי מארבע קדשים וכל אחת ארוכה ל"ב כעין אשטור"א
שעושין לכיריס ורוחב הקדש אמה והוא גובהו של מלבן ממלאו א'
אזנים וסיד חפת וקוניה עד שמשווה לגובה המלבן: מפולמות.
למות: קוניה. נמוך א' אבר כעין שעושין לפשו כלי מרס שקורין
פולמ"ר: וממאה. אישטור"ר בלע"ז. ושופך בתוך המלבן על
אזנים א' ונדבקים יחד על ידי אלו חה היסוד הנאשן ששנינו בו עלה
אמה: וחזור ומביא כו'. ומושיבו על זה וממלאו נמלאה א' כניסת אמה
זה א' יסוד בולט אמה זה סוכב: וחזור ומביא כו'. חהו סוכב
על זה היה כולן מהלך דלמפרש ואולי שהמלבן השלישי מושיבו על
זה קצר ממנו שמי אמות על שמי אמות נמלא האמצעי בולט מתחת העליון אמה ככל ד': מקום המערכה. כלומר ראש המזבח: וחזור
ומביא מלבן על אמה כו'. ומושיבו בזוית המזבח למעלה. קמני מיהא מלבן החתחון של ל"ב על ל"ב אלאה יסוד בולט בו מ"ד רוחמיו:
דג"י

תורה אור השלם

א) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ב) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ג) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ד) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ה) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ו) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ז) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ח) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
ט) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס
י) שנת פ"ג מ"ה (ד) ש"ס

מוסף רש"י

הואף. כלום התחברק מחמת
שאינו כשרי תלמידי יומא: א' א' א' א'
המטבח חופף ומתחברק כנגדו,
למין ספסוף. כמו נזיר חופף
ומספספ (מ"ה דף טז) וארשופין
לרביקב"ה. שהיה הלוחן נטמן
מחלקו (שם וי"ט) שנית קדשי
הקדשים בניו בחלקו (מ"ה)
ל' כמורל ערשאה. ערשאה נוכח
ההלחן. מול ערשאה למטה לזד
האגסין. מול הסיאה א' הערשף:
ובבב"ל. בניו שמתין מיליקו
ככלל שמתין (לקמן דף טז) במצא
פרייה כו'. ומשני לזלס המזבח
לקמן (דף טז): מפולמות. למין
לזלס (דף טז):

לעני רש"י

דפרטו"ר דגרנטו"ר.
דפרטו"ר דגרנטו"ר.
לשפוף לחטט.
אשטורא אישטורא. מקר.
כיריח.
מולטור פולטור. לכמות.
לפוחית בעמרת.
אישטורא דישטורא.
לרוב (כמול).

ממעט הכא עולה דלא א' היה ארבע קרנות כמטבח משום דטעויה
יסוד לענין דמיס העלוינים ונראה לרבינו מס דלא גרסין שירי
הדס היה שופך ליסוד דשופך משמע מן הכלי מדלא מני מממלא ליסוד
דקמני גבי מטבח העוף א' ועוד דבתמני' דלקמן פרק קדשי קדשים
(דף טז): קמני כמטבח העוף שירי הדס ובעולת העוף לא מני משמע
לדיח ליה שירים והא דמרכינן לעיל שירים ככל הקרבות היינו א' לזד
מעולת העוף וכיון א' דנעשית מלזמו מה לנו כמה שהדס נופל אחר כך
לארץ והולך לאיצוד דכל דמיס נמי לאחר שנשפכו ליסוד הולכין לאיצוד
אחרי כן ועוד כשממך כן התנו אריא ופירש בקונטרס שהיה עושה
כמין בלטיה כמזבח לקבל דמיס היה לו להש"ס לפרש זה ונראה
ל"ת דפרין ממליקה ענמה דנעי כראשו של מזבח דומיא דהקטרה
דלקמן ואי עביד ליה בארץ דיהודה אס כן א' אינה עולה לקדשי
מזבח ומשני דאריא דנימנין וקדשי הארץ בקדושת מזבח ואף על
גב דהקטרה בארץ אי אפשר לא חיש אלא כהא דליהו קדושת
מזבח ומיהו למאן דאמר (לקמן דף טז): אין עושין מערכה על גבי
סוכב נראה דמליקה נמי לא מניחא התם אף על גב דקדושת בקדושת
מזבח והכא איירי למאן דאמר עושין מערכה על גבי סוכב:
רב אמר בבב"ל. אף על גב דלמטה לא היה רבוע עולה למעלה
במקום המערכה הוי רבוע וקשה קאת לישנא דמתני' א' לרב
דמין כמסכת יומא (דף טז). דלזועה יולאה מחלקו של יהודה
ונכנסת לחלקו של בנימין ובה מזבח בניו משמע שהיה בה מבנין:
מפולמות. א' כגון דגיס מפולמין פרק אין לדין (כ"ה דף טז):

קדשים (דף טז): דרמינן מתנימין אהדדי דמתן חלא ככש היה
לדרוסו של מזבח אורף ל"ב (מזבח פ"ג מ"ג) והמזבח ל"ב אורף הכי אורף
המזבח והככש ס"ד וכי מני להו אהדדי מנן הככש והמזבח ס"ג ושם
פ"ה מ"ג א' והא שיתין וארבע הוי תפסין בקרקע העורה והככש לגבי
תפיסת הקרקע קא מני וכו' ומשנינן נמלא שאלס התם פורה
ועולה על שמי אמות של כניסת היסוד וסוכב ונמלא שמי אמות
העליונות ובלעזת בל"ב של מזבח. מדקמני פורה על אמה של
יסוד מכלל דאיכא כניסת היסוד א' לדרוס קשיא א' לרב דאמר
דלובל כמורה אמה אהס ונדרוס אמה אחת דקמני ומו לא
בנינן קאמר והככש א' כדרוס הוא ויש תחמיו כניסת יסוד
המזבח: אימא כנגד אמה יסוד. כנגד מקום שהכניסה ראייה
לחיות ולא שהיתה שם ומיהו שמי אמות ובלעזת למון ל"ב של
מזבח שהיה נכנס למון חשפניו א' כנגד בלטיה שהיה היסוד המחיל
בה א' ללכול זה כדרוס אמה אהס: מלבן. הוא דפוס מרובע
עשוי מארבע קדשים וכל אחת ארוכה ל"ב כעין אשטור"א
שעושין לכיריס ורוחב הקדש אמה והוא גובהו של מלבן ממלאו א'
אזנים וסיד חפת וקוניה עד שמשווה לגובה המלבן: מפולמות.
למות: קוניה. נמוך א' אבר כעין שעושין לפשו כלי מרס שקורין
פולמ"ר: וממאה. אישטור"ר בלע"ז. ושופך בתוך המלבן על
אזנים א' ונדבקים יחד על ידי אלו חה היסוד הנאשן ששנינו בו עלה
אמה: וחזור ומביא כו'. ומושיבו על זה וממלאו נמלאה א' כניסת אמה
זה א' יסוד בולט אמה זה סוכב: וחזור ומביא כו'. חהו סוכב
על זה היה כולן מהלך דלמפרש ואולי שהמלבן השלישי מושיבו על
זה קצר ממנו שמי אמות על שמי אמות נמלא האמצעי בולט מתחת העליון אמה ככל ד': מקום המערכה. כלומר ראש המזבח: וחזור
ומביא מלבן על אמה כו'. ומושיבו בזוית המזבח למעלה. קמני מיהא מלבן החתחון של ל"ב על ל"ב אלאה יסוד בולט בו מ"ד רוחמיו:
דג"י